

UDRIKU MUUSIKA
SELTSIST
KADRINA
PASUNAKOORINI

Udriku Muusika Selts Neeruti Sadulamäel esimese kõlakoja ees.

Kaanefoto 1929 loodud Kadrina Tuletõrje Seltsi puhkpilliorkester
tolleaegse „pitsikuuri” ees, mis asus koolimajade juures.
Esireas keskel taktikepiga dirigent Elmar Liiv.

MTÜ Neeruti Selts toimetised A-543 2009
Koostanud Harald Rahupõld. Toimetanud Tiiu Uusküla.
Fotod rahvamaja ja erakogudest

*LOODUSHOIDLIK,
KULTUURIPÄRANDIT AUSTAV
JA SÄILITAV, AKTIIVSET
ELLUSUHTUMIST POOLDAV
MAAILMAVAADE, SEE ON
NEERUTI SELTS*

© MTÜ Neeruti Selts
Viru 14 Kadrina 45201
e-post neerutiselts@hotmail.ee
kodulehekülg www.neerutiselts.ee
telefon 55525314

MÕNDA PUHKPILLIDEST

Trompet – umbes 3500 aasta vanune kõrgehäälneline (väikese oktava f-ist kolmanda oktava e-ni või sinna, kuhu mängija võimed lubavad) viisipill; vaskpill, mis algselt oli ilma klappideta torupill

Kornet – trompeti sugulane, mis arendati välja postisarvest 19. saj esimesel poolel, kui see trompetisarnaseks keerati ja klapid juurde lisati. Heliulatus väikese oktava e-st teise oktava b-ni (või sinna, kuhu mängija küünib). Võrreldes trompetiga on kornet pisut ümarama kujuga, toru on lühem ja koonusjas, huulik sügavam ja kõla pehmem

Metsasarv – jahisarve järeltulija, 4 m pikkune toru on korralikult kerra ja sõlme käänatud. Mängitakse, vastupidiselt teistele, vasaku käega, parem käsi asub vähem või rohkem kõlalehtri (Ø 30 cm) sees, mahendades tooni ja korrigeerides häälestust. Heli diapason Es-c3.

Alt, Tenor, Bariton – nõ vahepealsed saatepillid, mis on häälestatud laulukoori vastavate häälerühmade eeskujul

Tromboon (sk *posaune*) – 5. sajandist pärit ja üsnagi suure perekonna tänaseni enim kasutatav esindaja. 3 meetrit peenikest toru, millest osa on U-kujuline liugtoru, mis omakorda liigutades eri helikõrgusi võimaldab; tehakse ka klappidega tromboone.

Tuuba – pasunakooris kõige madalamaid helisid tekitav basspill, vastavalt häälestusele kas Es- või B-bass

Nendega aerofonide rida muidugi ei lõpe. Nn pärispuhkpillide ehk inimese kopsudest lähtuva õhu toimetel häälitsevate pillide hulk on vaadeldav esmalt puhkpilli- ja siis ka muidugi sümfooniaorkestris. Kui vaadata, leidub neis pea kõike – alates vaksapikkusest pikoloflöödist kuni bassklarneti ja fagotini, millel pikkust 1,34 m.

Et kirjatöös võis kohata viiteid I trompetile, II tenorile või II aldile johtub sellest, et kõlapildi rikkuse huvides on sama rühma eri pillidel ka erinevad, harmooniliselt kokkusobivad noodipartiid. Kuid mida vähem on mängijaid/lauljaid, seda täpsemalt/puhtamalt peab igaüks oma osa esitama. Kui, näiteks, viie tenori seas üks pisut eksib, ei ole seda eriti märgata, kui aga kahest olemasolevast üks pole kindel, ongi tal parem kohati hoopis vait olla. See on öeldud selleks, et lugeja mõistaks: väikesel on alati raskem kui suurel, olgu selleks siis riik või pasunakoos, ja kõik sõltub tahtmisest.

SAATEKS

Alljärgnev Neeruti Seltsi toimetiste sarja A-5 vihik püüab anda lühiülevaate Kadrina puhkpilli- ja/või pasunamuusika arenguloost, alustades XX sajandi algusest ning lõpetades tänase päevaga. Suuremal või vähemal määral on teemat käsitletud kõigepealt muidugi Richard Tammik oma tublis teoses *Kadrina kihelkond läbi aegade*, aga põgusalt ka Eduard Leppik mapis *Kultuurilooline Kadrina*. Need mehed on ära teinud kolossaalse uurimistöo, millest on võimalik välja noppida ja teada saada nii mõndagi. Mõistagi ei jõudnud ka nemad kõikide üksikasjadeni ega ajahetkedeni, mistõttu on tarvilik mõni teema uuesti üles võtta ja läbi käia.

Siinjuures olgu tänatud tänased, aga samas pikaajased pillimängu harrastajad Ülo Mägi, Arne Kastemäe, Enno Kalamäe, Kulno Voolaid ja kroonik Ilmar Pullerits, ilma kelleta olnuks mosaiigi kokkuseadmine märgatavalt keerukam.

Käesolev kirjatöö ei trügi korüfeedega ühte ritta, kuid püüab nende kirjapandust välja sõeluda daatumeid ja fakte ja inimesi, tänu kellele puhkpillimuusikat ka täna Kadrina kandis viljeldakse. Eesmärgiks on anda lugejale-huvilisele teemast enam vähem järjepidev ettekujutus.

Koostaja

11. juunil 1933 Kadrinas laulupäeva rongkäigus sammub dirigent Elmar Liiv kõige ees. Neeruti Seltsi trükises A-524 2003 *Meenutus 70 aasta tagestest laulupäevast* on täpsemalt kirjutatud.

ALGUS

Teadlik muusikaharrastus on alguse saanud küllap laulmisest, kuna hääli on eneseväljenduse esimesi eri kõrgusega helisid võimaldavaid instrumente, mis inimesel kasutada. Järgmisena avastas inimene küllap löökpillid, mis laulule rütmi andsid ja samuti erinevaid kõlasid tekitada aitasid. Vibudest tuletati-arendati keelpillid ning loomasarvedest puhkpillid. See oli väga ammu.

XIX saj keskpaigaks olid Eestimaal olemas nii laulu- kui ka pasunakoorid ning rahvuslikult ärkav põlisrahvas võis omaenda laulupeo püsti panna. Ajaloo-olude tõttu oli see küll veel mõnda aega saksamaiguline, aga kui tänases poplaulus nenditakse – *Väägvere koor*, see käis *vankritega laulupeol* – siis teame me kindlalt, et nad ei käinud seal mitte oma vankreid näitamas, vaid et jutt on juba ja just nimelt pasunakoorist. See, et puhkpillimuusika täna nii massiline ei ole kui koorimuusika on, taandub lihtsale tõsiasjale, millest alustasime: häälitseada oskab inimene ilma pillitagi, isegi nooti tundmata, pillimänguks on aga vaja enamasti pilli ja mängijat, mängutahet ja mänguoskust.

Puhkpillimuusika algusest Kadrina kandis saame kõnelda kihelkonna kontekstis. Ja see ei lähtu mitte Kadrinast vaid Udrikust. Sinna tuli 1896. a koolmeistriks Väike-Maarja külje alt pärit Jakob Blumfeldt, Hariduse Seltsi legendaarse kauaaegse esimehe, Undla vallakirjutaja Aleksander Krimmi kälimees. Udrikusse loodi nii näitetrupp kui ka laulukoor. 1900. aastal käisid nad esinemas Väike-Maarjas ja nägidkuulsid sealset pasunakoori. Sellest said innustust kohalikud küla-mehed, kuid järgmise sammuni ehk Udriku Muusikaseltsi (sisuliselt pasunakoori) asutamiseni kulus siiski veel kolm aastat. 1903 sai see teoks, kuid ei olnud raha, ei olnud pille ega ka noote, vaid tahe oli suur.

Legendaarne Rein Lubi käis läbi kõik kihelkonna talud ja kogus esimesed 100 rubla. Esinemistega teeniti lisa ning 1904 olid olemas pillid, koorijuht (ikka Blumfeldt), noodid ja 13 meest. Jakob Blumfeldt tegutses Udrikus 10 väga viljakat aastat (1896-1906), seejärel naasis kodukanti Vao valda vallakirjutajaks.

Järgmine silmapaistev tegelane siinkandis oli Toomas Uttendorf, tollal juba 14aastase koolmeistrikogemusega, päritolult Kaarli valla mees, kellest sai kohe ka Udriku Muusikaseltsi esimees ja kooride juht. Ta orkestreeris ja komponeeris enamiku orkestripaladest. Koosseis kasvas 1910. aastaks juba 18 mängijani. Korralike esinemisruumide puudumise tõttu käis Uttendorf oma kooridega juba ka Kadrinas esine-

mas Hariduse Seltsi üritustel. Omaette peatüki tema tegevusest moodustab Neeruti mägede populariseerimine ja Sadulamäe peopaiga rajamine Udriku Muusikaseltsi poolt. Mõistagi kõlas sealsel laululaval alati ka puhkpillimuusika. Ootamatu infarkt viis Toomas Uttendorfi meie hulgast 27. septembril 1924. Koos sõjast tingitud vaheaegadega toimetas ta meie kandis 18 aastat.

Kadrina kalmistut tutvustavast trükisest pealkirjaga *Mõnda Kadrina kalmistult* (A-531, välja antud 2004), võime lugeda siin ja edaspidi:

Toomas Uttendorff

Toomas Uttendorff
27.04.1872 – 27.09.1924

Ta valiti 1906 Udriku algkooli juhatajaks, viis Udriku Muusika Seltsi pasunakoori (asut 1903) kõrgele tasemele. Udriku pasunakoor käis ka Kadrina vallamajas esinemas, kui korraldati pidusid kooli ülalpidamise heaks. Ta kirjutas orkestrile ise lugusid, tegi orkestratsioone. Mõte luua Sadulamäele peoplats pärineb temalt. Ta oli üks esimesi Kadrina Hariduse Seltsi raamatukogu lugejate ringis. Kadrina kiriku remondist ja ümberehitamisest XX saj alguses võttis kirikunõukogu abiesimehena osa nõu ja jõuga. Infarkt viis ta manalateele teenimatult vara. Kalmu platsil H 4 tähistas tänulik rahvas soliidse mälestussambaga 09.10.1927.

Rein Lubi

(25.03.1860-22.02.1913)

oli Udriku mõisa toomes, samal ajal ka usin näitleja ja laulja. Esimene teade Udriku laulukoorist pärineb aastast 1887. 1903. a loetakse Udriku Muusika Seltsi algusaastaks, mil hakati looma ka pasunakoori. Korjandusega koguti raha pillide soetamiseks. Rein käis läbi kõik kihelkonna talud, olles seega kõige agaram. Harjutusi tehti suure vaimustusega. Rahva suus oli ta tuntud Pika Reinuna. Ta jaksas õhtuti proovidel käia ja varalgest ehani ka tööd teha. Oma pere majapidamise jaoks ei jagunud temal üldse aega. Nii ta oma maanukese ära müüski, et pühenduda meelepärasele tegevusele. Selle sõbraliku, abivalmis ja naljast lugu pidava noore mehe viis tiisikus. Viimsele teekonnale saatis teda suur hulk tema talendi austajaid. Malmristilt, mis seisab pealle ja ristuva tee nurgal (plats KL 12), võime praegugi lugeda:

*Väsimata Kadrina seltsielu
tegelasele Rein Lubile. /.../
Kadrina Hariduse Selts. Udriku
pasunakoor.*

Veel kihelkondlikus mõõtkavas: Udriku ei olnud ainus koht, kus toimus aktiivne muusikaelu. Juba enne I maailmasõda oli oma puhkpilliorkester Võsu NKS-il (Noorsoo Kasvatuse Seltsil, orkestrijuhid Anton Mittov ja Villem Jankovits). Kui kihelkonnad kaotati (1925) ja palju priitahtlikke pritsumehi seltsidesse koondus, tekkisid tihti ka nende juurde orkestrid. Nii mainib R. Tammik ka Võsu ja Võhma (juht Ants Hirschfeldt) tuletõrje juures tegutsenud kollektiive 1930ndatest aastatest. Kadrina Tuletõrje Seltsi orkestri asutamine jääb samuti sellesse ajajärku (1929). 1937 asutati pasunakoor Läsna Haridusseltsi juurde (juht Jaan Unt). Selle loomine sündis peaaegu samal moel kui kunagi Udrikuski, pillid osteti ümbruskonna elanikkonnalt kogutud annetuste toel. Veel on teada orkestri olemasolust Imastus.

Miks mainitakse kord pasunakoori, kord jälle puhkpilliorkestrit; on's nendel mingi vahe või on tegu pelgalt sünonüümidega, kus esimene on lihtsalt tuletis saksa keelest (*posaunechor*)? Asi selles, et rahvapärastel nimetatatakse pasunateks üksnes kausshuulikutega vaskpuhkpile nagu trompet, tromboon (sk *posaune*), tuuba jms. Seega on pasunakoored või orkestrid kooslused, kus puuduvad puupuhkpillid (flöödid, klarnetid, oboed jts). Pasunakoori võib teatud mõõndusega puhkpilliorkestriks nimetada, kuid vastupidi ehk puhkpilliorkestrit pasunakooriks mitte.

Uttendorfi järel võttis mõneks kuuks orkestri juhtimise oma kätte pillimees Karl Elhi, 1925. aastast aga taas üks läbi aegade silmapaistev muusikameest Johannes Raado. Ta alustas pillipuhumist (II kornet) samas orkestris juba 15aastaselt ehk 1908. aastast, oli orkestrant sõdade ajal. Orkestri ette sattus Uttendorfi asendama juba viimase eluajal, 1920-22. Elatise teenimiseks läks ta tööle raudteele ja sai 1926. a Tapa raudteelaste puhkpilliorkestri dirigendiks. Peaaegu 20ks aastaks jätkus tal muusikutegevust nii Tapal kui ka kasinaks jäänud Udriku orkestriga.

Johannes Raado (05.12.1893-08.02.1989) hauatähis platsil H 2

See pika elu elanud väheldane mees tegi mõõtmatult suure töö ära Kadrina mail puhkpillimuusika viljelemisel. Ta jätkas oma õpetaja Toomas Uttendorfi tööd. Aastal 1906 sai temast Udriku puhkpilliorkestri juht. 1922. a-st oli Tapa Raudtee Muusikaseltsi orkestrijuh. 1924-1941, vabade ühenduste keelustamiseni võimu poolt, juhtis Udrikus puhkpilliorkestrit, segakoori ja meeskvartetti. Kadrina puhkpillimeeste ees hoidis taktikeppi 1947. a-st. 1949. a jõudis ärksa inimesena ka kolhoosiesimees olla. Aastad 1951 kuni 1955 veetis arreteerituna Siberis, sest oli oma majas varjanud metsavenda. Naasnuna oli Kadrina Vabatahtliku Tuletõrje Ühingu puhkpilliorkestri dirigent 1955-1973. Rahvas mäletab teda hästi.

Kadrinas loodi esimene orkester 1929. aastal samuti vastasutatud Tuletõrje Seltsi juurde (kaanepilt). Dirigendiks sai koolmeistrist muusikamees Elmar Liiv (1903-1993), kes tegutses Kadrinas koori- ja orkestrijuhina aastatel 1926-1934 ja 1944-48. Tema esimese lahkumise järel kuni sõjani (1934-41) märgitakse orkestrijuhte: A Bökler, Enn Tandru, Valdu Targa, August Ranne ja Richard Mölder.

Kadrina Tuletõrje Seltsi puhkpilliorkester (foto 1938-39).
Dirigent Valdu Targa paremalt kolmas.

Meeste naljad – seekord uhked naisterõivad.
Ees keskel valges dirigent Elmar Liiv

JÄTKUB

1940. aastal lõpetas nõukogude võim igasuguse ühistegevuse, mis oma riikluse tingimustes oli edenenud või seda meenutas. Seltsid ja ühingud likvideeriti või reorganiseeriti proletariaadi diktatuurile vastavateks. Erandiks olid ehk just tuletõrjeühingud. 1947. aastal tuli Johannes Raado Kadrinasse, et jätkata orkestritööd. Ta ühendas rahvamaja katuse alla sõjast järele jäänud Udriku mehed ja pillid ning Kadrina tuletõrjeorkestri hõrenenud jõud. Lisaks hankis uus riik komplekti Leningradi pillivabriku pasunaid. Aga täiesti kummalisel moel pandi mees 1950. aastal juhtima kolhoosi *Punane Täht*. Kuid juba järgmisel aastal saadeti ta hoopis kaugemale „kodumaa avarustele” – Komimaa vangilaagrisse. Naasis 4 aastat hiljem, asus tööle tööstuskombinaati (KIT) puutöömehena ja jätkas rahvamajas orkestriga. 1959. a, juba 66aastase mehe hena, jäi pensionile, aga jätkas ikka orkestrijuhina.

1963. a olevat tekkinud kultuurimaja juhtkonna ja pillimeeste vahel tüli, mille põhjustas lahkarvamus surnuaiapähal mängimise asjus. Selle tulemusena võeti meestel pillid käest ära, kuna nad keelule vaatamata mängimas käisid. Kõik see mees võttis seejärel jalad selga ja siirdus tagasi nõ „ema rüppe” ehk tuletõrjeühingu tiiva alla. Peagi hankis ka selleaegne Rakvere pritsimeeste pealik, kelle alluvusse Kadrina ühing oli paigutatud, taas uue komplekti – 18 pilli. Johannes Raado jätkas dirigendina veel 10 aastat, üldse kokku aga tegutses puhkpillimuusikas 65 aastat! Vägev, kas pole?

Dirigent Johannes Raado ja VTÜ Kadrina orkester 1964

J. Raado järglasena juhatas orkestrit Evald Õisma. Nii kirjutab Richard Tammik. Eduard Leppikult saame täpsustuse, et Evald Õisma juhatas orkestrit esmakordselt juba siis, kui J. Raado „külmal maal” oli ehk 1954-55, ja et J. Raado loobumise järel 1969st tegelesid orkestriga ka Elmar Voolaid (1905-1993), Leo Olesk (1913-1975), siis taas Evald Õisma, kes jätkas tuletõrjeorkestriga kindlasti hiljemalt 1974. aastast vähemalt 1980ndate alguseni. Evald Õisma (1929-1993) oli ka ilmselt see inimene, kes, olles ise reaalainete õpetaja, hakkas teadlikult noortele puhkpillimängu õpetama ja koolis orkestrit korraldama. Just koolimuusika kõnealune aspekt on kahjuks nimetamisväärse tähelepanuta jäänud ja asjaosalistel on täna juba mäletamisraskusi. Arvatakse, et sellised tegevused olid ikkagi episoodilist laadi ja piirdusid suhteliselt lühiajalisena koolivälises elus. Seetõttu pole säilinud ka erilisi ülestähendusi. Igal juhul on kinnitatud, et E. Õisma alustas koolinoortega sügisel 1956 ja juba talvisel koolipeol kanti ette *Targa rehealune* ja *Pühajärve valss*. 1962 mängiti nii Paides kui ka koolinoorte II üldlaulupeol pealinnas. Mingiks ajaks, arvatavalt 1962, lahkus E. Õisma Kadrinast Tapale ja nii koolinoori kui ka tuletõrjeorkestrit juhendasid juba mainitud Elmar Voolaid ja Leo Olesk. Toonased koolipoisid meenutavad küll, et ühel või teisel moel ja selle või teise õpetaja toel ikka mingeid pille prooviti, ent puhkpilliorkester olnud siiski, tänases mõistes projektilaadne ettevõtmine, kus mingiks konkreetseks ürituseks pala või kaks ära õpiti ja ette kanti. Teada on, et üks huviseltskond proovis veidi ka *dixieland*'i mängida, ja et seal oli „süüdlaseks” hilisem orkestrijuh, helilooja ja muusikapedagoog Priit Raik (1948-2008), kelle aktiivtegevus suundus paraku nii Kadrinast kui ka hiljem isegi Eestist väljapoole.

1963 läks ka Elmar Voolaid õpetama Rakvere Muusikakooli ja orkestritöö võttis oma õlule Leo Olesk. 1966-67 toimus taas uus elavnemine, kuna tulemas oli suur juubelilaulupidu. Veel enne seda ühendati koolinoored tuletõrjeorkestri juurde, kuid päris peoks eraldati noored siiski koolikollektiivide ette, kus neil tuli iseseisvalt marsisammu dikteerida. Mõneks ajaks 1970ndate algul võttis koolipoisse juhatada ka kooli muusikaõpetaja Rein Inno, kuid koormuse tõusu tõttu koolis (klassijuhatajaks määramine) loobus sellest üsna pea. Aga pillimängust mitte – me võime teda kohata tuletõrjeorkestris klarnetit mängimas. Tema poeg Marek Inno on tänaseks tuntud nii muusikuna kui ka muusikaproduktendina. Rein Inno panus kooli- ja koorimuusikasse Kadrinas on tohtu ja väärrib kindlasti omaette põhjalikku käsitlust.

Dirigendipuldis on

Elmar Voolaid
(vasakul)
ja
Evald Õisma
(paremal)

Muusikapered:
Merje (flööt) ja
Peep (klarnet)
Õisma, nende
vahel Rein
Inno. Saksofoniga taamal
Ülo Mägi.
Paremal
Tiit Karp.
Tuletõrjeorkester on
saanud 50.

Paremal Elmar
Voolaidi pojad
Kulno, Kalvi,
nende vahelt
näha Olev
Suurkaev.
Baritonidega
Haimar Raado
(keskmine),
Rein Roos
(paremal).

Möödunud sajandi 70ndate keskpaiku asus Evald Õisma taas Kadri-na puhkpillimeeste ette ja varsti mängisid orkestris kaasa ka tema oma lapsed Merje ja Peep. On paslik märkida, et musikaalseid peresid on Kadriinas üldse ja orkestrites ikka olnud alates Johannes ja Haimar Raadost, Osvald ja Mati Tuulest, Elmar, Kalvi ja Kulno Voolaidist, Edgar ja Jüri Leinsalust ning lõpetades Ülo Mägi ja tema lastelaste Hanno, Susanne ja Kristjaniga (vahepeal ka Lisettega) tänases koosseisus.

Aegamööda hakkas Evald Õisma tervis halvenema ja ta loobus orkestrist 1980 pärast laulupidu ning 1981 ka meesansambli *Wirro* juhatamisest. Vahemikus 1975-80 figureeris orkestri nimekirjas ajuti isegi kuni 30 nime, alalisi mängijaid võib aga lugeda umbes kümne võrra vähem. Vahepeal praktiseeris Evald Õisma ka ühisproove Tapa orkestriga, aga tema lahkumise järel ei leidunud entusiast, kes pasunameeste koosmängu oleks säilitanud. Mõned mängijad käisid episooditi veel tapalasi abistamas, siis aga vaibus puhkpillimuusika Kadriinas 15 aastaks, kui mitte arvestada näputäit mehi, kes nukrate viisidega lahkunuid viimisel teekonnal saatmas käisid. Käisid, kuni ise sama teed läksid...

Vahepeal muutus riigikord ning, pangem tähele, laulul, laulmisel ja muusikal üleüldse oli selles protsessis väga kaalukas roll. Ja teisiti see ei saanudki olla.

Laulupeol 1980 esireas (vasakult) Haimar Raado, Edgar Leinsalu, Olev Suurkaev, Peep Õisma, Osvald Tuul.

TÄNA

kõlab jälle Kadriinas Pasunakoos.

1997. a sügisel võttis toonane vallavanem Jaan Stern üles idee taaselustada puhkpillimäng. Nõupidamiseks tulid kokku Haimar Raado, Edgar Leinsalu, Ain Vinter ja Arne Kastemäe. Viimane koostas nimekirja neist endistest pillimeestest, keda võiks taas kokku kutsuda. Otsiti üles veel säilinud pillid, mida leidis nii tuletõrjemaja pööningul, Otto Altmäe maja lakapealsel kui ka kooli kolikambrites. Enamik oli väga õnnetus seisundis, mõned pillid ja noodipuldid isegi veel Udriku-aegsed. Ka vanad tantsumuusika noodivihikud leidsid taaskasutust. Pillid viidi hoiule remondiseisundis leerimajja, kuhu mingil hetkel sisse murti ja lisaks tööriistadele ka mõned pillid „pihta pandi”.

Novembrikuus alustasid proovidega Edgar ja Jüri Leinsalu, Arne Kastemäe ja Ülo Mägi. Juhatama kutsuti kiriku organist ja koorijuht Ago Tint. Ülo sai algul baritoni, kuid vahetas selle I korneti vastu. Edgar mängis tenorit, Arne ja Jüri alti, lisandunud Tiit Tammemägi baritoni ja Priit Rusalepp (siis veel koolipois) klarnetit. Selles koosseisus toimus esimene ülesastumine esimese Ülestõusmispüha hommikul 1998. Astuti üles trepist ja mängiti kiriku tornis, mis oli igas mõttes tähendusrikas ülesärkamine Kadriina puhkpillimuusika ajaloos.

Järgmine esinemine leidis aset juba Võidupühal. Tiit oli saanud tenori ja Jüri Es-bassi, veel Arne (alt) ja Ülo (kornet) ning nii viisi neljakesi sel päeval vallas muusikaline ringreis tehtigi. Uuel sügisel võttis Ago Tint meeste pealekäimisel ka baritoni mängida, kuna Tiit vahetas elukohta. See hooaeg mööduski nelja mehega. Oli selge, et koosseis tingis ka repertuaari ja kuna Ago oli ka kirikumuusika nõukogus tegija, hankis ja seadis ta koraale ja muud vaimulikku repertuaari just sellele kvartetile. Nii hakati kenakõlalisust ja populaarsust koguma.

2000. a oktoobrist liitus ansambliga Ilmar Pullerits, kes muuhulgas pasunakoorige tegemisi täna ka kirja paneb. Temaga seoses on tähelepanuväärne see, et varem polnud ta muusikaga tegelnud. Enamgi veel – talle pole ka lauluhäält antud. Ometi on tal, Ülo sõnul, olemas kõik muud pillimängijale vajalikud omadused. Visa ja sihikindla õppimise tulemus ongi see, et mees tunneb nooti, oskab seda lugeda ning valdab pilli nagu iga teinegi orkestrant. (Sarnane oli kunagi tuletõrjeorkestris mänginud Toivo Pajo, ent enamasti on see haruldane.) 2001 proovis koosmängu ka vallalehe toimetaja ja varasemat puhkpillikogemust omav Enn Mälgand baritoniga, kelle pojad on meile tuntud muusikud.

1997-2000 oldi kvartett: vasakult – Ago Tint, Arne Kastemäe, Ülo Mägi ja Jüri Leinsalu, foto 1999. a Võidupühal.

2002. a sügisest tulid uued liikmed Rivo Ambos (II kornet), Olev Karu (tenor), Harald Rahupõld (trummid), Kaul Augasmägi (II alt). 2003. a märtsis rikastas orkestrit Kulno Voolaid, kes tõi kaasa hulga oma isa Elmar Voolaidi kirjutatud noote ja hakkas ka kornetit mängima. Aprillis tuli Enno Kalamäe ja sai metsasarve. Veidi enam kui viie aastaga oli kvartetist saanud 11-liikmeline pasunakoor, kuhu tekkis juba ka väike nõorteseksioon Ülo tütrelastest kaksikute Hanno (tromboon) ja Susanne (kornet) ning pojalaste Lisette (kornet) ja Kristjani (II tenor) näol. 2004 sügisel naaseb orkestrisse noor veteran algkoosseisust Priit Rusalepp (kornet), noorematest ülendati põhikoosseisu veel Martin Murumägi (suur trumm), Maarek Samra (B-bass), Koit-Romet Rahupõld (trompet). Just noortega seoses peaks enam kõnelema mehest, kes vääriks isegi omaette kirjatööd. See mees on juba mitmel pool mainitud Ülo Mägi. (Loe ajalehes *Kodukant* 2004 august artiklit noortest.)

Kunagi koolipõlves läinud sajandi 50ndate algupoolel juhatas õpetaja Mare Sakk Ülo viiuli juurde, kuna Ülo isa juba harrastas viiulimängu ja pill oli kodus olemas. Kui Evald Öisma aga puhkpillidega algust tegi, leidis Ülo, et need on etemad, mis muidugi ei tähendanud viiuli täielikku nurkaheitmist. Vastupidi, viiul tuli hiljem tagasi ja naasis Ülo poolt mängitavate instrumentide arvukasse ritta. Pole sugugi liialdus öelda, et Ülo on Kadrina muusikaelus kaasa teinud tänaseks juba üle 50 aasta. Ja see pole olnud pelgalt kaasa tegemine.

2002 – koor on täienenud: Olev Karu (vas 2.), Rivo Ambos (par 2.), Ilmar Pullerits (par 3.) ja Harald Rahupõld (trummid).

Oma tagasihoidlikul moel ent järjekindlalt on ta olnud ka eestvedaja. Alati on Kadrinas, Vohnjas, Huljal olnud ka nn kergema elik tantsumuusika tegijaid ja algusest peale on selles vallas ka puhkpille tarvitatud. Sedalaadi algust tehti juba 1938. aastal, kui asutati ÜENÜ (Ülemaailmne Eesti Noorsoo Ühenduse) Kadrina džässorkester, mille koosseisus olid ka trompet, klarnet ja sopran- või altsaksofon. (Vt Neeruti Seltsi trükist A-541 2009 *ÜENÜ orkester Kadrinas*.) Nagu eespool mainitud, katsetati *jazzilähedast dixieland'i* noorte meeste poolt ka 1960ndatel, kui kitarriansamblite buum oli veel tulemata ja valdavalt mängitigi puhkpille. Sellega on seletatav ka selle põlvkonna suhteliselt kindlam kodusolek noodi-tundmises ja pillide valdamises. Teoreetiliselt on iga vaskpillimängija võimeline mängima ka igal vaskpillil, mängutehnilised võtted on samad, praktiliselt ei tee seda just paljud ning profid peaaegu üldse mitte. Ülo soovis mängida trompetit, aga õpetaja Öisma pani teda baritoni mängima.

Ühel suvel sattus ta aga Triigi sovhoosi orkestri juurde ja seal anti talle juba trompet. Mõni aeg edasi teenis Ülo suvel raha ja tahtis osta endale jalgratast *Turist*. Et seda hetkel ka Tallinna poes ei leidunud, ostis ta järgmisest hoopis trombooni. Kadrinas oli siis ansambli *Rütmikud* aeg, kus oma oskusi arendada sai.

Kool sai läbi, tuli sõjaväeteenistus ja töömehete algus Tallinnas, mil

Ülo sattus mängima ühte küllaltki voolava kaadriga ansamblisse, mis tegutses Mõõteriistade Katsetehase klubis. Kuna seal jäi vakantseks nii saksofon kui ka selle mängija koht, haaras Ülo saksid ja tegi nädalaga endale pilli ning mõne loo selgeks. Temast sai iseõppiv multiinstrumentalist. (Tõe huvides tuleb lisada, et sääraseid mitme pilli oskajaid-mängijaid oli/on Kadrinaski veel päris mitmeid ja koorisiseid „vangerdusi“ on ikka ja alati olnud.)

1968 tuli Ülo Mägi tagasi Kadrinasse ja ühines oma nooremate koolikamraadidega, kes selleks ajaks olid koondunud ansamblisse *Õpi-poisid*. 1970. a sai aga neilgi poistel kool läbi ja ansambel otsa, sest mindi laia ilma, peamiselt kõrgkoolidesse õppima. Mõneks ajaks leidis Ülo rakendust vastvalminud Hulja sovhoosi klubis, aga juba hakkasid ilma tegema nooremad mehed ja vihasemad kitarribändid. Ülo on aga puhkpillimees, *swingi*-hingega ja jazziliku tunnetusega.

1973. a tuli Kadrina kultuurimajja kokku taas üks, nagu siis nimetati, VIA (vokaal-instrumentaalansambel) ehk tantsuorkester, mida juhatas juba Ülo, kus ehk viimastena Kadrinas olid kitarride-trummide ja klahvpilli kõrval koosseisus veel ka puhkpillid: trompet, tromboon (Kulno Voolaid) ja saksofon (Ülo ise). See, kui ansamblis olid/on hästi kokkukõlavad „torud“, näitas/näitab juba kõrget kvaliteeti, mida see ansambel ka tõeliselt evis. Loomulikult jätkus Ülot ka tuletõrje-orkestrisse, aga selle järel saabus temalegi „Beethoveni pikk paus“ kuni (vt peatüki Täna algus).

Noored muusikud – Ülo Mägi pedagoogitöö viljad – 2004. a kevadel.

2002. a sügisest, nagu juba öeldud, võttis Ülo kõigepealt ette tütre-lapsed Hanno ja Susanne, seejärel pojalapsed Lisette ja Kristjani ja siis veel mõned nende klassi- ja eakaaslastest sõbrad ning õpetas nad mitmesuguseid pasunaid mängima. Ehkki kõik neist pole Kadrinasse ega ka pillimängu juurde pidama jäänud, on nad ometi saanud juurde nii ühe tarviliku oskuse kui ka asendamatu maailmatunnetuse võimaluse.

Kui Udriku Muusikaselts loodi 1903 põhimiselt selleks, et asutada pasunakoor, hankida pille ja noote, siis 2003 asutas Kadrina Pasunakoor MTÜ Kadrina Muusikaseltsi samade eesmärkide täideviimiseks. Enam ei jätkunud pille ja olemasolevad olid end ammendanud – vanad ja väsinud ega suutnud pakkuda kvaliteeti, mida pasunakoori üha kasvav populaarsus eeldab. MTÜ Kadrina Muusikaselts registreeriti 30. märtsil 2004 ja selles tuleb suuresti tänada Jaan Sterni. Pillipark on nüüdseks pea täielikult uus.

Oma taasloomisest alates on Kadrina Pasunakoor olnud täiesti arvestatav tegija, ilma kelleta ei möödu ükski ühisüritus vallas. Muusikamehed on nõutud ka kodust kaugemal. Traditsioonilisteks on saanud ühised kontsertmatkad Eestimaal koos kirikukooriga, osavõtud vaskpillimängijate seminaridest, esinemised adventikontsertidel ja kooliüritustel, kaasalõõmised maakondlikel ja vabariiklikel sündmustel, oma ja naabrite praostkonnapäevadel jms. Täna tuleb pasunakooril nii mõnestki pakkumistest ära öelda, sest kõike ei jõua.

2003 Neerutis Eesjärvel. Kalevipoja etenduste ajal esinemiseks ehitasid pillimehed parve, kus mängides järvel helisid hästi peegeldas.

2006 sügisel loobus Ago Tint koorijuhi kohast, kuna oli pühendunud orelite restaureerimisele ja see tähendas sageli pikki eemalolekuid. Probleem seisis püsti, ajutine juhtimine anti Ülo Mägi kätte, alustati otsinguid. Läbirääkimisi peeti Priit Raiguga ja Tapa teeneka dirigendi Jüri Tüliga, kelle hea nõu oli varemgi orkestrit toetanud. Teades tema suurt koormust mõistsime loobumist. Seejärel päriti Kadrina kirikukoori regendilt (kirikukoori juhataja-dirigent) Anne Peäskelt, kas tema ei tea kedagi, kes teaks kedagi, keda võiks dirigendiks kutsuda. Anne teadis Avinurme puhkpilliorkestri juhti ja viimane teadis sellist inimest küll.

26. oktoobril külastas proovi noor ja energiline mees **Kaido Järvasoo** Jõgevalt, Siimustist. Elleri Muusikakoolis haritud ja mitmel rindel tegutsenud muusik võttis Kadrina Pasunakoori omaks ning koor tema samuti. Loomulikult valdab temagi mitut pilli, kõige meelsamini haarab parajal hetkel trombooni järele. Loomulikult on muutunud pisut repertuaar, kuid kindel on see, et orkester tegutseb, pasunad kõlavad ja seda on inimestele kindlasti vaja. Puhkpillimuusika annab sündmustele sära, pidulikkuse. Rahvapillikapellide kõrval on just pasunapoisid need, tänu kellele kesk- ja vanemaealised veel valssi, polkat või padespaani tantsida saavad, ent kaasajal teevad „puhkpilluridki“ täiesti arvestatavaid popviiside seadeid, mille järgi noorem rahvas „täiega rohib“. Aga välitingimustes ei esita marsse või hümnid nii täiuslikult, nii veenvalt ja võimsalt mitte ükski teine muusikaline kooslus, kui seda teeb puhkpilliorkester või pasunakoor.

Taktikeppi hoiab 13 mängija ees Kaido Järvasoo

Kadrina Keskkooli lõpetajate alleed on istutatud ikka pasunahelide saatel. Nii ka 2008. aastal.

Täna (aprillis 2009) tahavad Kadrina Pasunakooris kaasa mängida:

- I trompet** – Kulno Voolaid, Koit-Romet Rahupõld ja (võimalusel) Priit Rusalepp;
- II trompet** – Ülo Mägi ja Susanne Tikkerbär;
- I alt** – Ilmar Pullerits;
- II alt** – Kaul Augasmägi;
- Tenor** – Enno Kalamäe;
- Bariton** – Arne Kastemäe;
- Tromboon** – Hanno Tikkerbär ;
- B-bass** – Kristjan Mägi;
- Es-bass** – Olev Karu.

Isa Olev Karu kõrval harjutab bass(kitarr)i ka poeg Olari ja trumme mängib Rainar Kaegas. Sageli võtab dirigent Kaido ise kätte mõne pilli või mängule kaasa mõne tuttava pillimehe.

Antagu neile tahtmist ka edaspidiseks ja täienegu tasapisi mängijate read!